

## Spis treści

|                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wykaz skrótów .....                                                                                                       | 7   |
| Wstęp .....                                                                                                               | 9   |
| Rozdział I                                                                                                                |     |
| Retroakcja a działanie prawa w czasie .....                                                                               | 13  |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                                                    | 13  |
| 2. Okres przynależności przepisu prawnego do systemu<br>prawa .....                                                       | 20  |
| 3. Temporalny zakres stosowania przepisu prawa .....                                                                      | 26  |
| 4. Obowiązywanie prawa w czasie .....                                                                                     | 33  |
| 5. Zakres temporalny faktów, z którymi wiązane są skutki<br>prawne .....                                                  | 47  |
| 6. Retroakcja. Ustalenia podstawowe .....                                                                                 | 54  |
| 7. Koncepcja retroakcji jako „fikcji wcześniejszego<br>obowiązywania” .....                                               | 57  |
| Rozdział II                                                                                                               |     |
| Retroakcja prawa. Zagadnienia pojęciowe .....                                                                             | 65  |
| 1. Retroakcja przepisów czy norm prawnych? .....                                                                          | 65  |
| 2. Problem stopniowości retroakcji .....                                                                                  | 72  |
| 3. Retroakcja a tzw. retrospektywność prawa .....                                                                         | 77  |
| 4. Koncepcja retroakcji „stanu faktycznego” ( <i>ex nunc</i> )<br>i retroakcji „skutku prawnego” ( <i>ex tunc</i> ) ..... | 100 |
| 5. Retroakcja i jej zakres .....                                                                                          | 122 |
| 6. Rodzaje retroakcji .....                                                                                               | 138 |
| Rozdział III                                                                                                              |     |
| Charakterystyka retroaktywnych przepisów prawa .....                                                                      | 141 |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                                                    | 141 |
| 2. Retroakcja a przepisy pierwszego i drugiego stopnia .....                                                              | 142 |

|                                                                                                                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 3. Retroakcja wprowadzana przepisami drugiego stopnia .....                                                                                                                         | 145 |
| 3.1. Zwrot „akt prawny wchodzi w życie z dniem x” .....                                                                                                                             | 146 |
| 3.2. Zwrot „akt prawny wchodzi w życie z dniem<br>ogłoszenia z mocą (obowiązującą) od dnia x” .....                                                                                 | 151 |
| 3.3. Zwrot „akt prawny wchodzi w życie z dniem<br>ogłoszenia i obowiązuje od dnia x” .....                                                                                          | 158 |
| 3.4. Zwroty „akt prawny wchodzi w życie z dniem<br>ogłoszenia i stosuje się od dnia x” oraz „akt prawny<br>wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma<br>zastosowanie od dnia x” ..... | 160 |
| 3.5. Retroakcja ustanawiana przepisami drugiego stopnia.<br>Podsumowanie .....                                                                                                      | 166 |
| 4. Retroakcja wprowadzana przepisami pierwszego stopnia .....                                                                                                                       | 168 |
| 5. Retroakcja wprowadzona jednocześnie przepisami<br>pierwszego i drugiego stopnia (podwójna i piętrowa) .....                                                                      | 173 |
| 6. Retroakcja zwykła i retroakcja wyłączna .....                                                                                                                                    | 176 |
| 7. Retroakcja w polskim prawodawstwie powojennym .....                                                                                                                              | 180 |
| <b>Rozdział IV</b>                                                                                                                                                                  |     |
| <b>Zakaz retroakcji</b> .....                                                                                                                                                       | 195 |
| 1. Zakaz stanowienia retroaktywnego prawa a zakaz<br>retroaktywnego stosowania prawa .....                                                                                          | 195 |
| 2. Zakaz stanowienia retroaktywnego prawa (zakaz retroakcji<br>jako przepis rangi konstytucyjnej) .....                                                                             | 207 |
| 2.1. Sposoby i zakres konstytucjonalizacji zakazu retroakcji ....                                                                                                                   | 207 |
| 2.2. Zakaz retroakcji w konstytucjach polskich .....                                                                                                                                | 217 |
| 2.3. Zakaz retroakcji w praktyce konstytucyjnej<br>na przykładzie wybranych państw .....                                                                                            | 223 |
| 2.3.1. Niemcy .....                                                                                                                                                                 | 225 |
| 2.3.2. Stany Zjednoczone .....                                                                                                                                                      | 231 |
| 2.3.3. Polska .....                                                                                                                                                                 | 237 |
| 3. Zakaz retroakcji jako przepis ustawowy .....                                                                                                                                     | 250 |
| 3.1. Ustawodawstwo cywilne .....                                                                                                                                                    | 250 |
| 3.2. Ustawodawstwo karne .....                                                                                                                                                      | 266 |
| 4. Charakter zakazu retroakcji .....                                                                                                                                                | 280 |
| <b>Zakończenie</b> .....                                                                                                                                                            | 307 |
| <b>Bibliografia</b> .....                                                                                                                                                           | 313 |